

Изази неђјелом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата плаће се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетиње, а
може се и картом упут-
ним на пошту у Котор.
Дописи пишу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће и
на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Рим, 4 фебруара. — Парламенат је примио са 247 против 115 гласова дневни ред у коме се Крисију исказује повјерење да ће он умјети енергично одржати опћи мир у земљи, чувајући у исто вријеме у цијелим уставне слободе.

Сриједац, 4 фебруара. — Опозиција у Пл вдиву исказала је жељу кнезу да би се кабинет промијенио — Влада је одговорила егзарху да би пристала да се синод на ново састанке кад би се немирне владике замијениле другима.

Будимпешта, 5 фебруара. — Велика манифестација, коју приредише опозиција и ђаци била је у потпуном реду. Ок. 30,000 људи стигаше пред краљевски двор, гдје гологлави стадоше викати: живио краљ Одатле гомила се упути пред кућу, гдје се скупља клуб министарске странке, и ту се викало: дође с Тисом! Вечер је прошла мирно; никаква зла случаја није било.

Париз, 5 фебруара. — По прилици ново министарство биће овако састављено: Мелин предједник, Било рата, Фрејенне спољних. Остали чланови били би: Рувје, Рибо, Перје, Барб. Све су то умјерени републиканци.

Рим, 6 фебруара. — Парламенат је са 171 против 32 гласа одбио приједлог крајње левнице, да се генерал Матеј стави на расположење; такођер је гласовао против изванредних војничких мјера, сматрајући то као прекршај парламентарних повластица.

Париз, 6 фебруара. — Мелин признајући да је немогуће саставити министарство од републиканаца, одрекао се мандата ради састава новог кабинета.

Будимпешта, 10 фебруара. — Великом већином парламенат је примио § 14 војничког закона, како га је Тиса изменио.

Букурешт, 10 фебруара. — Сабор је гласовао да се стави под оптужбу кабинет Браћана. Изабрани одбор тога ради наклон је оптужби. (У пошљедњем броју „Гл. Ц.“ кор биро бјеше јавно сасвим противно. Ур.)

Париз, 10 фебруара. — Пошто Мелину не пође за руком, Тирар је саставио нови кабинет, у коме је Рувје за финанси, а Фрејенне ратни мин. За спољне поставиће се додници.

Рим, 10 фебруара. — Проноси се глас, да је ратна лађа француска бомбардирала позиције козака Ачинова, близу Сагало, те да му је погинуло пет другова и неколико рањено.

Лондон, 10 фебруара. — Парламенат је отворен пријестолном бесједом, у којој се констатирају добри односи, али и потреба опрезнијих мјера, по што се све велике државе непрекидно оружају. На крају речено је: могућност измјене пријатељских осјећаја великих држава према Инглеској није апсолутно искључена.

Берлин, 11 фебруара. — „Нова Кореспонденција“ проглашује за неистиниту вијес да гроф Бисмарк полази пут Рима, а Валдерсе пут Будимпеште.

Париз, 11 фебруара. — Силер је постављен за министра спољних.

Беч, 11 феб. — „Нова Преса“ пма телеграм из Генове да су четри оклопаче немачке ненадно примили наредбу да крену пут Самоа. Иста „Преса“ доноси глас из приватног извора да ће се Александар Батемберг

вјерити са пјевачицом Лоазингер у Дармштату.

Дакле добросретни § 14 обрабенога закона, ради којег се толика грађа бјеше дигла па и крв се пролијевала у пријестолници Угарске, примљен је парламенту, пошто га је предједник министарства у неколико изменио. Као што нам је кор. биро већ прошле неђјеље јавио, Тиса је у либералном клубу изјавио да влада пристаје, да се у § 14 војног пројекта изријеком каже: да одређени број новачка (регута) вриједи за 10 година. За тимем је клуб прихватио одлуку односно члана 25, на име: официрски испит могу полагати они који *довољно* знаду немачки, а могу се при испиту послужити и мадарским језиком. — Влада је, дакле, много попустила.

Новосадски „Браник“, осврћући се на силну вардању, која је проглушила Будимпешту и која није утолила ни послје катастрофе у Бечу, ни послје бесарева доласка међу Мадаре, онака о томе:

„Има политичара на свијету, који мисле да је њима све дозвољено, да могу радити и оно, што је свима забрањено. Овако суде и многи Мадари, и што је главно, некако им сретно њихов посао не пада за руком.

Што се тиче стварних тега мадарске опозиције, те су у многоме оправдане. И опозиција имала је много разлога, да се том закону одупре. Међу Мадарима је докле и популарно, да се више на заједничку војску; разумијемо дакле, ако је опозиција хтјела, да ову прилику употребити те да Тисиву популарност у мадарском народу убије или бар јако ослаби...

Но та је борба била уставна, парламентарна, која је дозвољена и против које нико не може ништа имати.

Али опозиција, кад није успјела законитим путем, отишла је на сокак. Наговарала је свјетину, да лупа проворе и излоге, да задиркива и злоставља мирне људе.

Неки мадарски кругови држе, да они не морају на ништа да се обзире. Кад други раде то исто, онда се каже, „не ће свјетина ријеч водити“, али за неке Мадаре то не вриједи; кад други праве много невинију демонстрацију, онда је то „нарушење јавног мира и реда“, гнусан приказ, који се мора у клицу угушити, а кад они то исто и још много горе раде — онда се то зове „глас јавнога мисља“, кога треба разумјети и послушати!

Изгледа, да ма шта радили неки мадарски кругови, све се другачије тумачи, онако како је то по њих боље. А што је још важније: увијек мирно и добро пролазе. И тако као да ће бити и овом приликом.

Некима помажу и скандали, а неки народи не могу да дођу ни до тога, да осигурају животне интересе своје, ма то тражили законитим путем и најумјеренијем начином!

У француском парламенту, сједница у којој се дошло до прелома и у којој је Флоке дао оставку текла је овим редом:

Кад је почела сједница, која је била врло добро посјеђена, устао је први предједник деснице у комори барон Мако, који је прије свега нагласио, да је обнародовањем новог изборног реда, комора одиграла улогу. Прије него се почне ревизија устава, треба комора да се распусти. За то Флоке треба да позове предједника, да од сената затражи дозволу за распушт коморе. Пошто он и његови пријатељи желе стварну и потпуно ревизију а не ревизију тек по имену, то желе да се дебата одгоди на 8 дана, како би Флоке предједнику републике могао разложити узроке, са којих комору треба распустити.

Предјед. минист. Флоке одговара, нека Мако свој приједлог сам собом препоручи Кариоту. Он, Флоке, моли комору да одмах отпочне дебата о ревизији устава.

Гроф Дувил Моље од крајње левнице узима ријеч и говори против — реви-

зије. Народ, очитова бесједник, изјавиће код избора, да ли је за ревизију или против ње. Народ има времена да се размисли, јер изворно кретање је фактично већ отпочело. Он, бесједник, био је и остаје за политику здравог разума. Народ има здрав разум, па нека му се остави 5 до 6 мјесеци времена, да о свему расуди.

Бискуп Френел пориче потоњу тврдњу бесједникова.

Гроф Дувил-Моље — настављајући према бискупу —: Ја знам да ви не трпите порицање. Ви бесједите обично са предикаонице, а људи су у цркви навикнути да слушају на за тим да се прекрете. (Десница ларма.) Бесједник услјед тога апострофира десничаре овако: Ви ме не ћете ућуткати, осим ако и мене спалите, како сте учинили с једним од мојих предака. (Ларма на десници.) Зар је народ крив, ако у комори нема већине? (С десна се чују иронични узвици.) Бесједник продужује: Ја се не плашим ваших пријетњи, а подсмјех ваш не примам. Госнода реакционари говоре непрекидно о народу, а у ствари пак презиру народ највећма. Госнода десничари знају све, ма да нијесу ништа учили. (Ларма на десници.) Ако народ хоће да се поврати у времену наслијеђених права, како то десница препоручује, нека то каже. (С десна: Народ је код пошљедњих избора то већ рекао.) Није! Јер ни један од вас није народу рекао, да ради републики о глави.

Касањак виче: Ми ево то кажемо.

Предједник коморе Мелин: Молим бесједника — на ствар.

Гроф Дувил-Моље — према предједнику —: Мени не треба одобравање деснице; ја бих сматрао за највећу погрду кад би и само један глас отуд уз а ме пристао. (С десна: На ред!)

У самој комисији — рече гроф Дувил-Моље у току својих даљих разлагања — нијесу чланови сложни у питању ревизије. С тога је немогуће већ данас отпочети с расправом, пошто нико не зна шта да заузме мјесто данашњег устава. Боље би било, да се створе закони за одржавање реда. Питање о ревизији устава треба оставити бирачима да га они ријеше, јер су они у томе погледу једино компетентни. (Одобравање у центруму.)

Гроф Дувил-Моље закључио је овим ријечима: Ја апелујем и на увиђавност власти, којој ја никад нијесам одрекао повјерење, и за то предлажем, да се ревизија одгоди до послје избора. (Центрум одобрава.)

Флоке опомиње, да је комора већ закључила, да треба приступити расправи питања о ревизији, те моли и опет да се закључак тај не напусти.

За тим је предузето пово гласање и резултат је био, да су 307 посланика гласали за одлагање а 218 против одлагања.

Кад је обнародван резултат, уста за један мах управо гробна тишина. Изгледало је као да су сви умови обамрли под тежином резултата гласања, којем се многи нијесу надали. У то се указа за трибуни за бесједнике пред. мин. Флоке, који рече: Пронле неђјеље закључила је комора, да у недељеник отпочне дебата о изборном реду а у четвртак о ревизији. Влада је обећала, да ће у погледу оба питања ставити кабинетско питање. Ја сам научно држати обавезе које примим. (Одобравање с лијева.) Пошто је комора данас друкчије закључила, то вам јављам, да ћу за неколико минута предати предједнику републике оставку кабинета. (Бевци и крајна левница пропраћају изјаву бурним одобравањем.)

Против владе гласала је десница и умјерени републиканци са неколицином радикала. У свему гласало је против владе 137 републиканаца.

Комора је одгодила сједнице до по-недељеника.

Посланик Брајленберг у румунској комори већ од дуже времена ради заједно са Ласкарем Катардијом, да се оптужи бивши министар предједник Јован Браћано. Брајленберг је у том погледу поднио комори и предлог, којим се 10 тачака оптужује министарство Браћаново. Тужба та у кратко гласи: Министарство Браћаново је силом и пријеваром покушало да сирјечи вриште грађанског изборног права и фактично је сирјечавало; оно је полицијском мајсторском пријетњама и бруталношћу, при чему се и јавним насиљем служило покушавало да право јавног

збора и договора скучи, тероризишу и растјеривајући такве зборове гдје их је било; оно је 14 и 15 марта не само маскрирало народ него и саме посланике у дворинту коморском; чинило је насиље опозиционалним јурналистима; наметало је силом појединим људима лажне оптужбе на врат; дало се подмићивати тако, да је држава оштећена у више маха са више милиона; често је представништво народа лажно обавјештавала на штету државе; напошљетку у тужби се вели, да је Браћаново министарство неуставне законе доносило, подишало на санкцију и обнародовало.

Ова оптужба као таква не оптужује само Браћана и другове му у министарству него и ову већину, која је у комори била уз Браћана. Та већина и ако је сада у комори неће спак својим утливом моћи сузбити у комори ову оптужбу Брајленбергову.

„Correspondence de l'Est“ од 16 фебруара по њ. има овај допис из Скадра:

Талијанске основне школе и сиротињски дјетињски дом (такођер талијански) отвориле су се ових дана у Скадру. Отвор је био без грађе, без помпе, без икакве свечаности — а то по изричној наредби талијанског консула, који предвиђајући препријек од стране гувернатора Бари-беја, хтно је ставити преда њ свршен чин. Из опрезности пак, школу и сирот. дом чувају кавази талијанског консулата. Од своје стране влада аустро-угарска поередовањем свога консула г. Шмунера повешала је потпору језуитима и фрањевцима, ради тога да и они побоље уреде своје школе.

Послије упока нашљедника Рудолфа.

Манифест Тесарев својим народима:

Најтежи удар, који је могао погодити моје очинско срце, ненакнадни губитак мога љубљеног јединца, испунио је најдуљом жалашћу мене, мој дом и моје вјерне народе

Потресен до дна душе, приклањам главу моју смијерно испред неиспитне одлуке Божијег Провиђења и молим се с народима мојима Свемогућему, да би ми подарио снагу, да не клонем у савјесном извршавању мојих владарских дужности, него да, држећи се истога правца, чије непромијењено подржавање је одирије и сада за будућност обезбјеђено, одважно и поуздано истрајем у непрекидном старању око оштега добра и око очувања благодати мира.

Утјешило ме је, што сам у овим данима најопоријег душевног бола себе видио окружена саучешћем мојих народа, које се у свакој пригоди досада опробало, и што сам од свију страна, из своји кругова из близу и из далека, из града и села, примио најразноврсније и најдирљивије изјаве тог саучешћа.

Са уредним признањем осјећам ја, како веза узајамне љубави и вјерности, која мене и мој дом спаја и са свијема народима моје монархије, у часовима овако тешког искушења још јача и још чвршћа постаје, и то ме гони, да у моје име и у име царице и краљице моје најуверљивије љубљене суруге, и даље у име моје дубоко ојађене снахе — на свијема тијема изјавима пуно љубазног саучешћа у нашој тузи од свег срца благодарим.

С том дубоком осјећањем захвалношћу у грудма призивам ја заједно с мојим вјерним народима Божију милостиву припомоћ на дали заједнички рад са удруженим силама, а за спас отаџбине.

Беч, 5. фебруара 1889. Ф. I.

Смрт престолонашљедника изазвала је многа питања, која у тијесној вези стоје с данашњим животом ауст. монархије.

Ред наслједства у аустро-угарској монархији утврђен је такозваном прагматичном санкцијом. Пошљедњи хабсбурговац Карло VI. да би својој ћерки Марији Те-

резиди осигурао пријесто издао је 1713 кућени закон. по ком, кад изумре мушка дјеца, пријесто прелази на женско дијете пошљедњег владара. Тај кућени закон доцније је постао темељним државним законом. Угарски сабор га је увеојо, као и сви сталени сабори аустријски. Шта више и стране државе признале су га, ма да су послје Карлове смрти водили рат због наслједства хабебуршке монархије. То је био рат, који је у историји познат као седмогодишњи рат.

Тај ред наслједства, који је установљен под Карлом VI. важи и данас као темељни државни закон, како у Аустрији тако и у Угарској. С њиме је побиришито, ко ће наслједити пријесто. Земље су се везале за њега и не могу га мијењати. Угарска би и. пр. по том закону тек онда могла бирати себи владара, кад би сви чланови, како мушке тако и женске линије изумрли. С тога је и угарски сабор од 1849 г. познатије својим дебречким закључком синао са законитости и стао је на револуционарно становиште.

На основу тог закона (прагматичне санкције) ступила је Марија Терезија 1740 године послје смрти оца свога, Карла VI. и основала је нову династију хабебуршко-лотаринску. По том закону мушка лоза иде пред женску, који на пријесто долази, кад изумре мушка лоза. Престолонаслједство иде по реду прворођења тако, да најстарији мушки потомак прворођене односно старије мушке линије, непосредно долази на пријесто. Тек ако нема мушког потомка старије мушке линије, пренана се наслједство на другу, односно треће рођену линију.

Марија Терезија имала је три сина, који су се истакли у историји. Прворођени Јосиф II. наслједио је пријесто. Други син Леополд II. добио је Топкану. Трећи Модену. Јосиф II. умро је без дјеце; монархију је наслједио брат му Леополд II., који је имао многу дјецу. Управо од њега се разгранала династија, као што се данас показује.

Леополд II. наслједио је у монархији прворођени сина му, који се доцније као цар аустријски назвао Франц I. Његов млађи брат Фердинанд III. основао је опет секундогенитур у Тоскани. За тим је дошао надвојвода Карл, који је имао четир сина; прворођеног Алберхта; Јосиф, који је био палатин у Угарској, имао је два сина. Автон, који је био нежењен и рано умро. Јован, који се оженио с грађанком дјевојком и остао без законитог порода. Рајнер, који је био царски намјесник у Ломбардији и оставио пет синова. Лудовик, који је био нежењен и поред Метерниха играо прву улогу до 1848. г. Најмлађи Рудолф био је достојанственик римске цркве.

Цар Франц I. имао је два жива сина. Фердинанда I. који је наслједио пријесто и Франца Карла. Кад се Фердинанд захвалио на пријестолу и Франц Карл одрекао се пријестола, сједне на пријесто Франц Јосиф I., сада владајући цар и краљ. Над војвода Франц Карл имао је четири сина: Франца Јосифа, Фердинанда Макеа, Карла Лудвика и Лудвика Виктора. Фердинанд Маке одрекао се права на пријесто и погинуо је као цар у Мексико.

Саданшићесар имао је једнаца сина.

Карл Лудвик има три сина. Средњи је оженио. Лудвик Виктор, најмлађи царев брат, није оженио. Према овоме може се са свим јасно предвидјети ред наслједства.

Пошље данашњег владара долази на пријесто његов млађи брат Карл Лудвик. Пошље овога његов најстарији син Франц Фердинанд, који је наслједио имаће пошљедњег војводе моденског, који је био унук оног сина Марије Терезије, што је у Модени основао секундогенитур, а умро је пошље уједињења Италије у прогонству као врло богат. Но Франц Фердинанд, ма да је наслједио имаће пошљедње моденског војводе, није се одрекао свога права на пријесто. Само кад би он доша време ном на пријесто, морао би имаће моденско уступити свом млађем брату Отову.

Карло Лудвик има, као што већ рекосмо, три сина. Пошље ових има права на пријесто његов млађи брат Лудвик Виктор. Пошље овога би по реду долазили синови пошљедњег тосканског војводе, којих има четири; али пошто они сачињавају секундогенитур и пошто се сматрају као засебна линија, то они долазе на ред тек као најмлађа мушка линија. С тога пошље дјец Карла Лудвика, најближи је пријестолу надвојвода Албрехт, а пошто он нема дјец, то његов наслједник и синовац Фридрих, који има још два брата. За овима долази надвојвода Јосиф, син Палатинов, командант хонведске војске, односно његова два сина. За њима пет Рајнерових синова, али који су сви скоро старци; један је само Рајнер оженио, али и тај нема дјец. За овима долазе четири тошканска принца, од којих су двојица старија оженио и имају многу дјец.

Овако стоји с мушким линијом. Као што видимо нема ни мало опасности, да ће се ред наслједства пореметити, бар колико људи могу израчунавати унапријед.

Но кад би наступило, — да у даљем животу, мушка линија временом изумре, онда би женска линија дошла, али онда неиде у напријед, него и. пр. ћерка најмлађег тошканског принца, који би дошао на владу — та би наслједила пријесто аустро-угарске монархије.

Видимо, да је све то тачно уређено и израчунао, да ту не можа бити забуна, ако један престолонаслједник и умре.

Бесар је еломљен од жалости, јер је изгубио свога јединца. Од своје крви нема више наслједника. Али у династији има наслједника. Закон јасно одређује, и тај не пита да ли је коме овај или онај принц по вољи или није.

*

Понашање једног дијела католичког свештенства приликом смрти п. Рудолфа озлоједило је аустро-угарску штампу. Архиепископ љубљански Мисија, опат Метрански и други неки нијесу хтјели служити задушне службе боже самоубице. У Угарској је било горе. По рјечима листа „Pesti Hirlap“ угарски кардинали Шимор, Хајналд и Михаловић изостали су намјерно од погребана. Народ је пак у обје поде монархије протестовао против понашања тих црквених великодостојника. Архиепископу љубљанском положио је народ прозор.

У Руми, тамошњи римокатолички парох др. Јосиф Пауе на глас о смрти и.

тајући их које шта, и они су сезачудили, од куда у Москва Србни? Кад су чули: како Руси говоре и како они многе руске рјечи разумијевају, то су се згледали и један другог питали: да ли су Москов и Срби у роду, кад им је језик на близо?

Они су одмах изјавили овом Србину официру, како су готови да приме хришћанску, православну вјеру, само да им се живот опрости. Официр се смијо Босанцима и доказивао им је, како Руси не траже, да они своју пророкову вјеру мијењају а хришћанску примају, јер је свака вјера добра и Богу мила, а они су као Босанци Словени и руска браћа, на нек се не боје, да ће им што бити.

Ибрахим из крајине, који ми је све ово причао наставио је:

„Кад је Плевна пала, то смо ми, „букове босанске главе“ вјеровали, да ће нас Московски збиља поубијати, па смо помислили, да се свечеве вјере одрече, и ако смо ми Босанци, што се вјере тиче, у њој далеко тврђи и јачи били, нег што су прави Турци. Кад нам је онај Србни официр рекао, да се не бојимо, јер смо ми Босанци руска браћа, то је за нас пера зумљиво било, како би то могло бити, да смо ми Турци браћа с Московом, нашим диндушманцима? Ми смо сви вјеровали, да нас онај Србни вара и да ћемо ми изгубити главе. Дошло је вријеме, да полазимо и да нас, како нам рекоше, у Московију ишамо. Дали су нам одмах хљеба, обуће, а нама Босанцима, који смо голи били, дали су добро и баш нове огрнице. Ми смо се сви чудили, шта ће ово бити и шта Московски е нама раде. Добили смо мало ерчаности и већ се нијесмо бојали да ће нас поубијати, јер да то мисле, то су одмах урадити могли и није им требало, да нас хране и одијевају. Водили су нас у Караванску, а одатле ватреним колима у Москову. Дуго смо путовали и дошли смо у

Рудолфа није дозволио да у католичкој цркви звона звоне. Па и на дан погребана не наше дозволити да нијесу његови парохиијани и војници запријетили да ће црквена врата разврнути и они сами звонити. По што се пуковник Хабнер са попом на само и озбиљно поразговорио, пош је попуетио.

„Agrarier Tagblatt“ доноси ову биљешку:

„Свима је у очи пало, што није кардинал Шимор, прабискуп острогонски и примас мадарски учествовао у Бечу при погребу престолонаслједника Рудолфа. О тој ствари пишу сада „Pesti Hirlap“ из Острогона слиједеће: „У двор прабискупов стигао је дана 30 јануара (по и. к.) у вече брзојав, да је краљевић Рудолф од капље умро. Кардинал Шимор одмах се приправио на пут у Беч, а у исто вријеме нареди, да се то и опшности саопшти. Све бјеше за пут справно, кад на једанпут стигне вијест, да се је краљевић сам убио. Сад већ нико више о путовању не збораше, по се у мјесто тога разгласило, да је прабискуп оболио. Опшност није хтјело то вјеровати, јер су виђали сваки дан прабискупа, гдје се у своје врту близу Дунава по лијеном времену шеће, а осим тога и посјете прима. Из тога су закључили, да прабискуп није ниопшто тако слаб, да не може путовати за Беч. Прабискуп оболио је само с тога, што краљевић није од капље, већ од своје руке скончао. Да је занета то прави разлог, види се и отуда, што није ни на двору прабискуповом, ни на цркви, нити у цијелој оном дијелу вароши, гдје прабискуп и каноници станују, до на једној варошкој кући, црне заставе било. Али највеће незадовољство проузроковало је то, што за вријеме погребана нијесу звонили звона у острогонској катедралној цркви. Прабискуп, који за све што има, мора бити благодаран Бесару, није пошао у Беч на погреб јединцу Бесаровом, јер је био „слаб“, није дао звонити, јер је био „слаб“. Све се то зна у Острогону, а и у Бечу врло добро.

У високим круговима прича се, да је најприје Бесарица снавила, како је хладно написана окружница прабискупова; иста окружница не спомиње ни слова о Бесарици ни о престолонаслједничкој удовици; о краљевићу говори се само, да је живот замијенио смрћу и да ће Бесару мило бити, ако се за покојника моли. Владлајући дом није загајао свога незадовољства над понашањем прабискуповим, а и у двору прабискуповом се добро зна, да се је у највишим круговима зборило о том намјерном изостављању свију спољашњих знакова жалости. Прабискуп као да се сада каје и како се поговара, удатиће се брзо пут Пеште, да се лично извињава, зашто је изостао од погребана и парастоса.

„Bosnische Post“ има на првоме мјесту чланак, који доноси о овдје у пријеводу:

„Има питања, о којима се никоме не мило зборити, јер говор о томе тако је немил, да се човек само тешком муком одлучи о том тугаљивом питању коју рећи, али њега неодољива моћ усилжава те на то, јер „код пуна срца прекине уста“.

„Кад се је по далеким крајевима наше монархије као муња распростра глас о

ненадијој и сасвим неочекиваној смрти нашега престолонаслједника, тад се груди свакога и најпростијега човјека надунише осјећајем неизмјерне боли и јако ожаловишени; са великим страхопоштовањем нишени; гдје се наше најмилије благо предаје земљи на вјечно почивање. Једино те нам је преостало од онога који је мало прије наш понос и дика Бесаревини био, јест елатка и чиста успомена на покојника и непржалима туга за њим, који се је тако рано у вјечност преселио. Сви народи наше монархије без изузетка заједнички дијеле ту тугу, свијема се је дубоко у срце увријежила елатка успомена на њега.

У том часу покушало се је с оне стране, одакле се је најмање ишчекивало, безобзирним начином све наше идузије разбити и бацити нас у тмину средњег вијека, јер из разнијех крајева наше монархије стизале су вијести, да се свештенство обзиром на начин смрти, којим је наслједник преминуо, устеже да чита задушне службе, забрањује да звона звоне и сваку другу црквену свечаност за покојником. Искрено признајемо, да смо са великим задовољством код сваке такве вијести и тај додаток читали, да је народ вада и свуда са незадовољством ту сажалења вриједну наредбу примао. Жали боже догоди се гдјегод и по који преступак, који ће сваки судија као незакоњит осудити морати, али као човјек ће га опростити, јер незадовољство народње није потекло из непатнијех и неважнијех разлога, већ то незадовољство бјеше из раз дојалности, љубави и оданости за династију хабебуршку, те већ с тога — и необзирућ се на осјећајност — није било намјетно тако неогранично у светињу народну типати.

„Ми нећемо овдје, будући смо невјшти, да о томе догађају с догматичке стране штогод зборимо; ието тако нећемо да даље разјашњајемо оно, што су први лекарски стручњаци рекли, да се је на име краљевић убио у абнормалном неправилном душевном стању, да се је дакле свијест — ако о томе у опште говор може бити — господи Мисије, Глаца, Ајхарна и др. већ тијем самим умирити могла, већ хоћемо само, да ту ствар са становишта осјећајности образложимо.

„Велико ће незадовољство проузроковати и побожне осјећаје свакога тешко увриједити, кад се човјек, који само ниски степен у друштву заузима, те који се и моментаном лудилом или од тешке и дуготрајне болести морално и физично схрван, свој живот сам узме, кад му се од црквене стране узкрати хришћански погреб и молитве за покој његове душе, а колико ће то више вриједити, кад се то догоди човјеку, који је не само љубимац своје породице, већ дика и радост у милијоне брочејег народа. — С тога и не би нигда помислили, да ће се ико наћи, који би се том ужасном приликом, која је цијелу земљу у црно завлапа, на већ одавна застарале црквене наредбе позивао те тијем најнепотије осјећаје народне вријећао. Обичај тај, да се свим некршћеним и онима, који премину а не приме свете тајне, од цркве узкрати потоња почаст, јест наредба, што ју је у прастаро доба -- колико ми знамо — издао један црквени отац, те која је можда ондашњијем приликама потпуно и

и водом, а тек послје неког времена, да доше нам и пилава.

Ми Босанци остали смо још неко вријеме у Цариграду и ко је у војци остати хтјео, тог су позелали у аршаулу и новоназарски санџак, а ја сам иступило из султанове војске, и остао сам у Цариграду. Отпанао сам у Бесару, да видим оца и другу чељад, али сам одмах пагазио на неогоду.

У Сарајеву се све измијенило и ције како је било. На сваком кораку има крама, гдје се нића продају, и нића су јестивија, него што је то у Русији. Ја сам имао још нешто новаца, што сам из Русије дошо, па ти засједнем у једној механи, и с мојим неким познаницима удри те ниј, а за тим ти отпошем све причати, како нам је у Бургану (Бугарској) и Русији било, и како су Руси прави људи, каквих нијдје више у свијету нема. Причао сам, како су јунаци, колико их има, како вјерују у Бога и како ће, прије или послје, све њихово бити.

Ја сам мислио, да се у Босни смије отворено говорити, кад ал мене звонше одмах другог дана у полицију, па ми све оно изговорише, што сам ја говорио. Рекоше ми, како се то у Босни не смије говорити, него да одмах одлазим од куда сам и дошао! Да су ме баш и устављали и да су ми још и плаћали, ту им ја не бих остао, јер сам чуо у Сарајеву, како пихов аскер, њихове заптије, ефендије и други јавно Бога, свеца и крст нешују, па сам знао, да ту среће нема.

Отпанао сам, да се више опамо не повратим, па ме сво у Стамболу, гдје чекам док Московни овамо не дођу...“

Тако ми причаше Ибрахим Бошњак, кој сам често у Цариграду виђао и он би доста пута к мени долазио и питао: „Шта ради Москов и шта се чује из Московије?“ З.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

У РУСКОМ РОПСТВУ.

Под командом Осман наше био је један батаљон Босанаца, који су се у Плевни борили, и који су ухаћени кад је Плевна пала. Сви остали Турци познавали су Русе и било им је познато, како Руси са заробљеницима поступају, како их лијено држе, а никога глана не заболли. Само су Босанци имали други појам о Русима, па као што Босанци у рату својим противницима главе рубе и не знају, шта је то бити у рату заробљен, а да човјеку ништа не буде, мислили су, да ће им Руси свима главе осјејати, и да ни један неће више Бесару видјети. Док се Осман наша предао, помислили су Босанци, да се одреку мухамедове вјере и пријеђу у хришћанство. Они су чули, како су се многи њихови предци испод турске сабље изабавили, што су под Вјелајем и кад је босанска краљевина пропала, мухамеданску вјеру примили, а хришћанској лећа окренули! Они су били ужасни запешоњаци, они су се држали оне ерпске пословице: „нужда закон мијења“.

Босанци нијесу никад прије тога Русе ни видели, а још мање су знали, каквим језиком Руси говоре. Они су само то знали, како су Руси православни т. ј. хришћанске вјере, јер су Московни толико пута покушавали, да полумјесец оборе и на Ајасовију у Цариграду крст усудо! Кад је већ сваки батаљон своје оружје Русима предавао, дошао је ред и на Босанце и они су сви редом своје пушке и муницију на једну хрпу бацали и сваки је говорио: „Ево ти Москове и моје пушке!“

Ту се десило Србни, руски официр, који је одмах примјетио, да су то Босанци, и отпочео је с њима ерпски говорити, ни-

одговарао. Та је наредба дакле просто човјечанска, те не може ни вриједити за сва времена, као и свака друга, те ју човјек издјеле. И доиста виђамо, да се и само свештенство у врло много случајева те наредбе не држи, а ријетко се догађа, да дотични свештеник нехоће да до гроба испрати мртво тијело онога, који је својеножно себи живот одузео, те цијела ствар изгледа тако, као да су њека господа по примјеру Херострата баш тај случај, код којег и црквене наредбе поштом поштују, одабрали, само да се о њима збори.

„Та им се је жеља свакако испунила, али друго је питање, да ли су тијем штогод цркви, којој припадају, користили, на које питање црквама да познати одговоре.

„Познато је да се наредбе црквених отаца даду и укинути, како се је то догодило и са окружником папе Климента XIV. „Dominus ac redemptor poster“, коју је 40 година затим папа Пио VII укинуо, а која нас ипак не сјећа толико на најтамније часове средњег вијека, као ова о којој зборимо, те коју се на ерамоту XIX вијека још задржати хоће и која се баш у најкалоснијем часу из своје заборавности опет на виђело извапа.

„Династија Бисмарк“

Под овим насловом дошао је енглески часопис „Contemporary Review“ подужи чланак, који је у политичком свијету учинио велику сензацију. И за који се мисли да је потекао из пера особе, која заузима веома угледно мјесто у круговима који су у питању овоме заинтересовани.

„Кнез Бисмарк, макар што он влада Немачком, није бесмртан. Он стари, и то брзо. Рођен је 1. априла 1815, те му је сада 74 године. Као многи други људи снажна карактера, мисли и он да зна дан кад ће га смрт паћи; он је најме убјеђен да он прије године 1890. не ће умријети, али да неће живјети ни послје г. 1894. И ако је управо смијешна мисао, да канцелар може ријешавати о дану своје смрти, то ипак не подлежи ни најмањој сумњи, да он у то вјерује и да према томе и дјела. Пошто он скоро апсолутно влада и при томе као извјесно држи, да ће најдаље послје 5 година морати напустити ту владавину, онда није ни најмање чудновато, што је он забринут зарад наслједника, којем би без бојазни предао власт дворског самодршца, зване, које да осунује уложно је он, Бисмарк, цео вијек рада. Прије пет година изјавио је америкашки посланик у Берлану чуђење о томе, да кнез Бисмарк себи не спрема наслједника у канцеларском звању. „Изгледа“, рече тај дипломата, „да кнез не спрема себи наслједника у звању; он нема никога, ко би био способан, да ступи на његово мјесто. Њега можемо сравнити с оним великим и разгранатим дрветом, која својом младостином све око себе угинути. Он по свој прилици не може да се спријатељи с мишљу, да може бити особа која би с њиме заједно управљала судбином државе немачке; успјех тога њему потчињени чиновници личе више дуткама, него самосталним људима.“

„Али“ — вели даље аутор чланка поменутог енглеског листа — „канцелар се ипак стара себи за наслједника. Он је учинио опасност у којој се затекло звање што га је сам собом отворио, и почео је себи тражити наслједника, којег је збиља и нашао, и то у кругу своје породице. Свијесно или случајно, тек и Бисмарк је шљедио примјеру свију оснивача династија. Он је себи за наслједника изабрао — својега пријатеља сина. Пренос канцеларског звања на грофа Херберта Бисмарка, — у томе је кључ, који може да ријечи заговјетку најновијих догађаја, који су у Јевропи толико незадовољство изазвали.

То је нови рат за насљеђе, рат, који се води под веома провидном копреном законих и уставних форма, рат канцелара зарад остваривања династије Бисмарка. Бисмарк I. треба да наслједи његов син Бисмарк II.

По смрти цара Вилема I. колебао се Бисмарк, шта да чини. Питао се, докле ће цар Фридрих III. живјети, и да ли је уопште потребно његово присуство. Са гледишта династије Бисмарка желило се, да остарелога Вилема наслједи непосредно његов унук Вилем II. Бисмарку није никако нишло у рачун, да Фридриха као цара види и та ситуација постала је јоште оштрија услед других догађаја. Да је најме цар био потпуно здрав, он би био потчињен утицају силног министра и овај би знатан дио посла свадио на плећа монархова. Али цар, чији је престо била самртна поштеља, морао је бити потчињен утицају своје супруге, Инглешкиње, и инглешких љекара. Но канцелар је увидао да је утицај царице Викторије његовим смјеровима био веома на путу. Тај утицај је прелазивао одлучно и није се могло учинити, када ће престати. Канцелар је био ужасно љутит, да је немачки цар посредством жене своје владао над владарем Немачке, да је та жена Инглешкиња, и то Инглешкиња која је исповиједала либерална, напредна начела. Но шта да је

знао чинити? Његова династија није била одвећ утврђена, а да би без околина смисла престола свргнути Фридриха III. А док је цар Фридрих живио, није било изгледа, да ће гр. Херберт Бисмарк слједити оца свога у династији. Канцелар се о томе практично увјерио у приликама, кад је сина својега слао у државним пословима цару Фридриху.

Цар није хтио никада примити грофа Херберта, него је у таквим приликама а и иначе свагда дозивао к себи канцелара. Да је цар Фридрих у животу остао, он канцеларство не би никада пренио на сина Бисмаркова“.

За овим оплеује писац прве дане владавине цара Фридриха и државе Бисмаркове штампане у том периоду.

„На срећу“ — вели писац — „цар није готово ништа знао о оним силним клеветима и подвалама, којима је штампана наертала на царицу. Министар унутрашњих послова, Путкамер, употребљавао је годинама сву моћ државну на то, да администрацију државну претвори у изборну агенују Бисмаркову. Путкамер је био представник корупције и насиља, ушљед чега је државна машина постала stroj за остваривање смјерова Бисмаркових. Цар Фридрих закључи, да Путкамера уклони, а Бисмарк, који је тада јасно видјети могао, да је уклонити Путкамера јавност у Немачкој повољне и жељено прихватила, — није ли ту за њега, Бисмарка, било веома корисно и није ли он могао и пријавити себи, ако и сам јавно и гласно затражи, да се Путкамер уклони? Но опортунизам тога корака покренуо је и оно друго акутно питање, наиме: докле ће тај и такав цар јоште живјети?“

Ако би цар Фридрих мјесецима па и годинама живио, онда је било мудро и савјетно, да се Путкамер уклони; у противном случају пак не би династија Бисмарка имала никакве користи од своје усудности. Све ово било је за канцелара ново искуство, наиме: да досадашњу привилегију своју, да за Немачку и Њемце искључиво он мисли, са другима подијели. Један дипломата, који је годинама Бисмарка посматрао рекао је тада: „Највећа тешкоћа је у томе, да кнез Бисмарк хоће да мисли за цијелу Немачку. Он сматра своју памет намећу цијелог немачког народа и с тога се бори и пренуре са сваким, који му се противи. Но отуд пади ако државништво канцеларево; он је ушљед тога изгубио јасноћу у суђењу и одлучивању, која га је до скоро одликовала. Немачка јавност ће се може бити чудити кад дозна, како је канцелар у извјесно вријеме тако збуњен био да је у очи дана када је обнародовано одступање Путкамера препоручивао цару, да се акт о одступању чим прије обнародује, а већ сјутра дан последије обнародовања је читаво, да је цар одвећ далеко ишао са својом одлуком. Ако би когод из највиших кругова ово хтијо порицати, нека загледа у дневник цара Фридриха, који је вођен од дана до дана и који у себи садржи и одвећ многа доказа за неодлучност и неприлике кнеза Бисмарка.

О смрти цара Фридриха вели писац: „Дође крај и царевим мукама. Последије деведесет дана владавине, постаде препријек, која је сметала жељама Бисмарковим. Смрт царева донесе канцелару побједу. Од тада није више било збора о „диспону уставном владару“. У немачкој политици, велаху, престаће да се осјећа утицај женскиња. Мужевин Тевтонан имаће од сад и мужевин савјетника. Кратко искуство либералне владавине престога је прије него што је управо и отпочело, и канцелар мирно могао приступити оснивању своје династије. Међу тим је положај царице-удове у Берлину тако тежак и несношљив постао, да се већ поговарало о њеном уапшењу. Безобзирна реакционерна штампа кидисала је против царице-удове најотворенијим нападијима и подвалама.“

Пошто је проговорно о познатој афери Гофеновој прелазни писац на догађаје Морјером, те у том обзиром читају:

„Кнез Бисмарк пати данас највише на фаталним пошљедницама прекомјерених успјеха. Он се је ослободио оних стеча, које човјеку иначе највећу моћ дају. Он је изгубио мудру опрезност, оштар и јасан поглед брзо разликовање између могућих и немогућих ствари; он је изгубио урођену му свијест, да има закона, који рављају и одлучују односе међу људима. То је исто тако, као кад човјек изгуби способност, да бол осјећа. Његова садашња борба против свију, који су му се буди када у чему противиди или се о његове смјерове огријешили — јасан је доказ, да је канцелар изгубио хладнокрвност у пресуђивању прилика и особа, и да се на њему обистинила изрека: „Охлост долази испред пада“. Та и прв се брани против својега гонитеља. Потписивање и угњетавање свију пријатеља покојног цара Фридриха изазвало је већ реакцију против канцелара и његовог сина Херберта. У политичним односима народним је као и у школи: Нека је први љакма како добар, ако се нико с њиме не дружи и ако га нико не потпомаже, он постаје цијелој школи досадан. Кнез Бисмарк је већ од толико дуго први у школи мајке

Јевроне, да се нико није смисо усудити њему буди у чему опозовати. Прошле зиме пак преврнула се мјера и у дуготрпне ливе Јевроне; прегрјерана смјелост Бисмаркова доби одговора, коме се цијела Јевропа зарадовала.

„Роберт Морјер допринио је највише међу свијема инглешким посланицима, да Инглеси упознаду Њемачку. Он је најмање половину вијека своје дипломатске каријере провео у неуморном раду око упознавања својих земаља са материјалном и духовном величином ъемачког народа. Ни један Инглец није толико повјерења уживао у цара Фридриха и ријетко је који Инглец толико симпатисао са тежњом ъемачког народа за слободом и независношћу. Са царем Фридрихом увиђао је он и све оне невоље, које је кнез Бисмарк проузроковао својом неограниченом превлашћу, а није му се омакао ни штетни утицај, што га је канцелар имао на све племените особине друштва ъемачког. Морјер је био двије године посланик на малом двору Дармштатском, у једној од оних државица, које су тек по невољи иза битке код Садове пристали на прусификацију Њемачко Морјер је у својим смјеровима исто тако острапан и независан као и кнез Бисмарк и отуд је потекао онај антагонизам, који нећ од дуже времена међу њима постоји, а који се најзад развио у најживљу антипатију. Изгледа као да је Бисмарк водио тачан запис о Морјеру, да је биљежио сваку скандалозну гатку, сваку јавно изговорену ријеч, у опште све што је Морјер говорио и што се о овоме говорило. Морјер се на то није освртао, док није дошао у Петроград. Услијед примљеног налога окрете се ъемачка официозна штампа против Морјера и поче кудити његово наивеповање за посланика инглешког у Петрограду. Морјер је на брзо дао новог повода, да букне мржња, која је између њега и кнеза Бисмарка постојала. Услијед изврених односа које је Морјер успоставио између Русије и Инглешке, ослабљен је онај савезнички сустан, помоћу којег је кнез Бисмарк ошјерити утврдити превласт Њемачке у Јевропи. Док се Русија и Инглешка пресиру, дотле нема Јевроне, него постоји само Њемачка, или, свеопшти силник у Фридрихеру и Варшину. Кад пак међу Петроградом и Лондоном постоји споразум, онда се Њемачка на мах враћа у свој нормалан положај, постаје сила међу силама. Морјер је у брзо положио најсилнијег мотора канцелареве политике, мотора, који је био оличен у подстрекавању Русије против Инглешке и обртно, које подстрекавање је искључиво с тога требало да постоји, да Њемачка одржи своју превласт у Јевропи. Услијед тога морало се је из Берлина радити на томе, да се ослаби и поткопа положај Морјеров, на да се исти, ако је ноле могуће и сасвим уклони из Петрограда“.

На свршетку вели писац: „Сумњиво је, истина, шта ће најзад бити са идејом а династији Бисмарка. Данас је уопште тешко оснивати династије; а сама је немогуће подићи министарску династију. Нема доказа за то, да је млади гроф, ког је отац му с толико труда образовао, од овога наслједно одважиоет и смјелост, и да умије као канцелар предвидети догађаје. Он има облик дуба, али нема снагу овога. Он није имао ни добру школу. Невоље, биједи и разноврсне тешкоће и сметње јесу најбоља школа ђенију. Отац грофа Бисмарка упознао је своје способности у бурном времену, те их је на мах и примјенио, наиме: свој биетар поглед и своју ђенијалну одлучност, способности, које га направиле највиђенијим министром нашега вијека. Али баш услијед те ванредне среће канцелареве није син му имао прилике да у своју корист уотријеби оне моменте, који су његовог оца учинили тиме што је. Данас је гр. Бисмарк за то јак, што свака бесједа његова одјекује гласом његова оца. Но кад се једном кнез Бисмарк затече шест стопа испод земље: хоће ли они, који се данас нијемо кљавију пред његовим сином, хтјети добровољно да се поклоне пред усамљеним Бисмарком II?“

Личне вијести.

„Браник“ пише:

— Седамдесет годишњица протвесе Живковића. Ријетка светковина, која се јуче свјавила у Панчеву. Јубилеј оштеуваженог протвесе Живковића наша је одзива и у нашем мјесту, одакле се такоћер хтјело да покаже, како прота Живковић није уважен само у своме мјесту, већ у читавом народу.

Овадашња српска црквена општина, колегија српске велике гимназије овадашње, поздравили су телеграмом г. протву. Тако исто јуче у јутру поздравили су засебним телеграмима као лични познаници, некадашње саборске колеге и поштоватељи протвесе Живковића сви: др. Мих. Попли-Десанчић, др. Илија Вучетић, Мина Димитријевић и Љуба Стефановић.

Посље подне отишао је одавдје

као поздрав у име Срба и Српкиња из Новог Сада — овај телеграм:

Узроритом православног свештенику, старом поузданом борцу народном, најмилијем pjesнику српском из доба прије устанка народног, вјерном тумачу ратоборног духа Србиновог и његозота невјестинског миља Српкињиног, и највјештијем пресидиоцу страног мирисавог цвијећа у цериноју народног pjesништва, кличу Срби о Српкиње из Новог Сада: Слава! — и желе му дуг вијек и крјенко здравље: нека својом ладном разборитошћу, својим неусумљивим родољубљем и својим великим искуством послужи још дуго ствари народној. Живио pjesник Васе Живковић! (Шљедују потписи.)

— (Народни добротвор.) „Србобран“ јавља, да је у босанском Новом приликом светосавске прославе, тамошњи трговац Петар Дрљача даровао на корист српске омладине за српску православну школу своју новосаграђену кућу двокату у вриједности од 15,000 фиорина. Светосавска прослава је одржана у тој кући Пете Дрљаче и он је сам отворио са овим ријечма: „Божјом помоћу и крудом мојим и моје супруге подигао сам ову двокатну кућу од солидног материјала а у вриједности од 15,000 фор. Ту кућу са земљиштем и водом добровољно придарујем на корист српске омладине за српску православну основну школу под тим условом, да ту кућу нико никада и никоме продати неможе, већ да нама служи на усмену а народу српском на дик и понос под насловом: српска православна основна школа, задугобина Петра и Марије Дрљаче у Бос. Новом 1888 г. — Затим окренув се школској дједи наставио је овако: „Мила дјечо: Из жарке љубави према нама подигао сам ову зграду за вас и за многе последије вас, који ће се у овој кући, као у својој школи учити у науци и спремати за ваљане Србе и честите грађане ове нам миле наше домовине. Ја се надам кад одрастете и размислите да ће те се сјећати мене и у гробу, да ће те и ви чинити богоугодна дјела те и својим младима препоручивати да их чине, као ево ја вама. Уједно наређујем да се просторије од ове куће а моје задужбине које за училишта нијесу потребна, изнајмљу, а од тога новца да се издржава српски учитељ и сиромашни ученици српски. Закључујући ову моју завјештајну изјаву — препоручујем ову моју задужбину благослоку божјем и светитељу Сави као заштитнику својих српских школа и стављам је под окриље Његовог Величанства премилостивог цара и краља Франц Јосифа I. а вама браћо Срби и суграђани моји предајем је у драгоцјени аманет из кога треба да сја нашој дједи и нашојем потомцима луча божјанске и свјетске науке да буду и они достојни питомци српског просветитеља св. Саве; а управу са оном задужином повјеравам овадашњој српској православној општини, да од данас истом кућом својски и савјесно по овом моме завјештају управља и влада.“ — Диван је ово примјер како да се очувају српске школе у Босни и Херцеговини, те једине чуварике српског поноса и имена. Народ у Бос. Новом је дубоко захвалан свом добротвору П. Дрљачи а све Српство може мр од срца кликнути: Живио и хиљадиле се такви добротвори!

† Др. Сава Петровић санитарски пуковник и лични љекар краља српског, дописни члан краљевске академије у Биограду, преминуо је у Биограду у најбољим годинама. У свом тестаменту оставио је половину свога доста великог имања на фонд за стипендије ђака, који ће проучавати флору Србије. Другу половину имања уживаће доживотно његова жена, а по смрти њеној и та половина припада гореноменутом фонду за стипендије.

† Грин. Бивши инглески консул у Скадру и отпираник послова при двору Њ. В. нашега Књаза, г. **Ирби Грин**, преминуо је прошле недјеље у Тангеру, гдје је био премјештен у чину, министра-резидента.

Синио с ума. Сликар **Јован Матановић** изучио је на будимпештанској и бечкој сликарској академији сликарство и вратио се недавно у Вел. Бечкерек, гдје је рођен. У Вел. Бечкереку хтио је са сликањем портрета да заслужи новаца за пут у Париз. Добио је нешто посла, али је зарадом својом морао да издржава своју обудовљелу болесну матер. Материна невоља тако је потресла сиротог сина, да га је свјавала туга, те је прије неки дан синио с ума. Несретном младићу је тек двадесет и пет година.

— У Риму умр'о је пољски кардинал Ледоковски. Био је бискуп у Познању. Бисмарк га је свргао 1874, за борбе с папом. Тад је Ледоковски прешао у Рим.

Вријеме. У уторник и сриједу даждило је на сав мах и непрекидно, те се свак надао да ће се растопити оно мало свијега што га бјеше, али у четвртак у јутро, на свачије изненађење, освану велики снијег; има га по улицама цетињским, на мјестима, по метра висок, а

Буковицу је затрио, те кола већ не пролазе између Цетиња и Котора. — Право се рекло: Ако зима зубима не уједе, она репом ошине!

Нове књиге, стигле уредништву на приказ:

Срби у Македонији и у Јужној Старој Србији или одговор г. С. С. Болчеву. („Варшавски Дневник“ бр. 198. од ове године.) Написао Милојко В. Веселиновић. (Прештампаано из „Српства“). Биоград, штампано у штампарији краљевине србије 1888.

Македонски Визирец. Пловдив, централна печатница на Х. Геннадиев 1889.

Драма Шекспира. Сонг В љт нью ноц. (Переведъ С. А. Юрѣва). Выпускъ VI. Приложение къ „Газетъ А. Гатчука“.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Промет домаћих производа у Црној Гори.

Извеш. 5 фебруара 1889.

На данашњем пазару биле су развој трговини цијене ове:

Волови од 150 кило по ф. 40 до 46. — Брање по ф. 15 до 25. — Брање овчи по ф. 2 до 3. — Брање кози исто тако. — Крмад по ф. 8. — Крмад ситнија по ф. 2. — Сир поземни кило по 40 новч. — Сир прости, кило по 30 н. — Масло, кило по 70 н. — Скоруп, кило по 40 н. — Жито руметиново, кило по 7 н. — Брашно руметиново, кило по 8 н. — Пшеница, кило по 9 н. — Раж, кило по 7 н. — Јечам, кило по 7 н. — Кртола, кило по 2 н. — Дуван у листове, кило по 50 н. — Дуван дограм, кило по 30 н. — Восак, кило по 1 ф. — Меда, кило по 20 новч.

Одговор уредништва и администрације.

Господину Марку Турину, Pioche, Lincoln, County, Nevada, Америка. Примил смо 5 долара — 25 франака, те ће те за ту суму примати наш лист ва 14. мјесеца, рачунајући од 1 јануара по старом календ. 1889-те. Поздрав.

Јавна захвала.

Господи: Протођакоп Матрополије Филип Радичевић и Јово Дреч књ. цри. држ. апотекар — обдарили су овдашњу осн. школу — мушку и женску — са по једном „Руском рачунаџком“ врло лијепе израде. Ови лијепи дарови добродошли су осн. школи, као врло потребити и с тога се поменутој господи дародавцима, овим путем, изјављује усрдна захвалност на њиховом племенитом поклону.

Цетиње, 6. Фебруара 1889.

Управа основне школе.

ИЗ КАНЦЕЛАРИЈЕ УПРАВЕ ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

На молбу жене Петра Бега терзије из ове Вароши, сходно чл. 656. „Имовинског Законика“ а по ријешењу Вел. Суда одузима му се имаошничка власт и ставља под старатељством, због пјанства. Ово се ријешење дје свакоме на знање, јер од дана ове Објаве никаква имаошничка дјела, као зајмови, вересије, куповине, продаје и т. д. које Петар Бег с ким учини неће имати пред Судом никакве важности.

Цетиње, 11 фебруара. 1889.

Број. 98.

УПРАВА ВАР. ЦЕТИЊА.

М Е Т Е О Р О Л О Ш К А П О С М А Т Р А Њ А П А Ц Е Т И Њ А . *

ОД 1 ДО 11 ФЕБРУАРА 1889 (ПО СТАРОМ КАЛЕНДАРУ.)

Дан	Дневна топлота по Целзијусу (термометар)				Ваздушни притисак у милиметрима (барометар)				Количина влаге у ваздуху у %				Небо	Вјетар			Пало је талога за 24 уре у милиметрима		Како је дана вријеме било?
	7 с. јутро	2 с. подне	9 с. вече	Средња	7 с. јутро	2 с. подне	9 с. вече	Средња	7 с. јутро	2 с. подне	9 с. вече	Средња		7 с. јутро	2 с. подне	9 с. вече	каков	колико	
1	5.8	7.4	2.7	5.3	696.3	696.8	698.7	697.3	86	86	85	85	облачно	J3	J2**)	—	кипе	27.4	Ваздан облачно, најутра киша и град, по подне магла.
2	0.4	2.2	-1.4	0.4	699.2	698.1	697.0	698.1	92	91	90	91	промјенљиво	—	СИ2	СЗ2	снијега	3.6	Најутра промјенљиво, а по подне облачно и наводи снијег
3	-1.8	1.4	0.0	-0.1	694.0	693.0	691.9	692.9	68	85	92	88	облачно	—	И3	—	снијега	5.2	Ваздан облачно и студено, у вече снијег.
4	0.3	2.6	-2.0	0.3	690.7	694.5	698.3	694.3	65	56	65	62	облачно	—	—	—	—	—	Облачно и тихо.
5	-1.5	2.6	-3.1	-0.7	702.1	701.6	703.7	702.5	62	55	69	62	промјенљиво	СЗ2	—	СЗ3	—	—	Најутра облачно, послје ведро и вјетровито
6	4.9	3.0	-4.2	-2.0	707.5	708.0	710.0	708.5	68	72	74	71	ведро	—	—	—	—	—	Најутра јака слана, ваздан тихо и сухо.
7	2.6	5.8	1.6	1.6	711.1	710.2	708.5	709.9	65	67	79	70	ведро	—	—	—	—	—	Најутра ведро, а у вече мало облачно и југовина.
8	-0.7	6.1	1.8	2.4	705.2	701.9	687.8	701.6	76	83	96	85	промјенљиво	—	J2	—	киш. и сн.	61.3	Најутра ведро, послје облачно, а у вече киша и снијег.
9	1.9	2.8	-0.4	1.4	687.1	684.1	682.3	684.5	100	100	100	100	облачно	—	—	—	киш. и сн.	68.9	Ваздан облачно, најутра киша и град, по подне магла и снијег.
10	2.3	1.2	-6.2	-2.4	689.2	691.1	695.0	691.7	78	94	90	87	промјенљиво	—	—	—	—	—	Дану облачно и тихо, а у вече ведро и студено.

Цетиње, 11 фебруара 1889.

Професор Ф. Јерговић.

*) У 6. броју „Гл Црногорца“ стављена је погрешно средња мјесечна топлота са 2.3° у мјесто — 1.0°.

**) Цијере крај вјетра означају јакост вјетра и што је цијера лева, то је и дотични вјетар јачи. Уз најслабији се вјетар поставља цијера 1. уз мало јачи 2, уз још јачи 3, те тако напријед до 10.

К Н Ъ И Ж Е В Н И О Г Л А С .

ОТКРИТА ПОДПИСКА НА 1889 ГОДЪ.

НА ЕЖЕНЕДЪЛЪНУЮ, ВЫХОДЯЩУЮ БЕЗЪ ПРЕДВАРИТЕЛЬНОЙ ЦЕНЗУРЫ, ГАЗЕТУ

РУССКОЕ ДЪЛО.

4-й ГОДЪ ИЗДАНІА.

Вступая въ четвертый годъ своего существованія, „Русское Дѣло“ можетъ гордиться тѣмъ, что среди многообразныхъ трудностей и соблазновъ оно сохранило въ неприкосновенности и чистотѣ какъ воспринятое имъ знамя, такъ и свой характеръ вполнѣ независимаго изданія, посвященнаго разъясненію идеѣ о православнои и славянскомъ мировомъ призваніи Россіи, и служенію одной лишь правды, безъ всякихъ уклоненій, или едвоакъ съ кѣмъ, или съ чѣмъ-бы то ни было. Провѣривъ и испытавъ себя въ теченіе трехъ лѣтъ самостоятельной публицистической дѣятельности, редакторъ „Русскаго Дѣла“ надѣется, что и впредъ возможно будетъ ему работать въ томъ же направленіи. Никогда еще не было такъ нужно трезвое и неподкупное слово правды, какъ сейчасъ, когда русское общество, утомленное обилиемъ его со всехъ сторонъ ложью, жадно ищетъ среди нея и крупицу правды, когда господствующія направленія русской мысли потеряли все обаяніе, а печатное слово едва сохраняетъ послѣдніе остатки прежняго къ себе уваженія и довѣрія...

„Русское Дѣло“ будетъ выходить, какъ и въ текущемъ году, нумерами въ 16 страницъ большаго формата, убористаго приѣма, давая столько же оригинальнаго матеріала, сколько толетые сѣмьязычные журналы. Участвовать въ изданіи будутъ, надѣясь, тѣ же лица, что и досель, т. е. П. Аксаковъ, Ан. Александровъ, В. Алениковъ, П. Аристовъ, В. Аристовъ, П. Астафьевъ, В. Бѣлинскій, Ав. Васильевъ, Эрнестъ Ге, П. Зеленый, А. Кирвевъ, Ал. Кояловичъ, Л. Лопатинъ, Н. Лопатинъ, Д. Ляховъ, Евг. Марковъ, Ив. Мещерскій, Ор. Миллеръ, Ал. Морозовъ, Н. Овсянниковъ, гр. Ал. Солло, губъ, Ив. Тарасовъ, гр. А. Толстой, К. Толстой, Н. Умановъ, Т. Филипповъ, П. Шавровъ, В. Эртель, и др. и кромѣ того гг. подписывающіеся псевдонимами, славянскими-весьма извѣстными, какъ Рцы, С. С. В. Студентъ юристъ, М. А. (театральная хроника). Непризванный педагогъ, Житель Подунавья и т. д.

„Русское Дѣло“ иметъ постоянныхъ корреспондентовъ въ Парижѣ, (Эрнестъ Ге), въ Лондонѣ (К.), въ Берлинѣ (В. О.) и въ славянскихъ земляхъ.

Каждый номеръ газеты распадается на слѣдующіе отдѣлы:

I. Общіе вопросы. II. Иностранный отдѣлъ. III. Экономическій отдѣлъ. IV. Военныя замѣтки. V. Литература и искусство. VI. Критики и библиографія. VII. Шутки ради. VIII. Смѣсь.

Въ первыхъ четырехъ отдѣлахъ помѣщаются: передовыя статьи, по каждому отдѣлу особо, статьи разныхъ лицъ, корреспонденціи, замѣтки и извѣстія. Въ литературномъ отдѣлѣ печатаются стихотворенія, беллетристическія и драматическія произведенія. Въ отдѣлѣ „Шутки ради“ отводятся мѣсто серьезной общественной и политической сатиры.

У С Л О В І Я П О Д П И С К И :

Безъ доставки въ годъ 7 руб. полгода 4 руб. три мѣсяца 2 руб.
Съ доставкой и пересылкой 8 " " 4 " " 2 "
За границу 12 " " 5 " " 3 "

Подписка принимается: въ Москвѣ, въ книжныхъ магазинахъ М. О. Вольфа, А. С. Суворина (Новаго Времени), Н. И. Мамонтова, А. А. Карцева, А. Л. Васильева, И. П. Карбасникова и въ Конторѣ Редакціи, Мясницкая, д. Эйбушитцъ. Въ С. Петербургѣ: въ конторѣ „Русскаго Дѣла“ при книжномъ магазинѣ Н. Г. Мартынова (Невскій, 46) и у другихъ книгопродавцевъ. Въ Казани у Дубровина. Въ Кіевѣ у Оглобина. Въ Одессѣ и Харьковѣ въ книжныхъ магазинахъ „Новаго Времени“ (А. С. Суворина).

Иногородніе адресуются исключительно въ Москву, въ Контору Редакціи, Мясницкая, домъ Эйбушитцъ.

Священнослужители, учащіе и учащіяся пользуются при подпискѣ уступкою въ 2 рубля, высылая за годъ, вмѣсто 8 р., 6 руб., а за полгода 3 руб. съ доставкой и пересылкой.

Редакторъ-издатель: СЕРГѢЙ ШАРАНОВЪ.

(3—3)

Уредник и издавалац Божо Новаковић.

Болезни сваке врете особито живац а, падавица, слабости желудка, жуане и слабост ушју, глутоте, главобоље, мигрене, хлороза, и узетост, лијече се сигурно нашим чувеним разумним начином. Лијечењем од четири недеље постигли смо најчудоватіје успјехе у случајима силне, и слабости плућа. Молимо да нам се сасвим повјерљиво пошаље потанко опис болести и да се дода поштанска марка за одговор.

Officin „Hygiea“ à Breslau II. (Allemagne).

О Б Ј А В А .

Двије куће Мила Савова Мартиновића у овој Вароши издају се јавном инканду на продају.

1-ва Кућа двокатница постоји у улици која води од пазарне пјале на из пред „Зетског Дома“ а визави од истога, дугачка 14¹/₈ лаката по 27 унача, на горњем боју има три собе са четири предња прозора, а на доњем двије спредње собе и кужину са ходником, иза исте има башчу и у пој бунар и тезу за дрва и живо.

2-га Кућа двокатница постоји на Бошку у улици која води колеском путу цетињско-ријечком и улици к „Зетском Дому“, дугачка је 12³/₄ лакта по 27 унача, на горњем боју има четири собе и то двије с предње, са три прозора и двије стражње са два прозора, а на доњем исто четири собе и ходник, иза које има башча саразмјерном плану који туда иде, до исте куће има једна кућица поземљуша дугачка 8³/₄ лаката с лица. — Ова друга кућа ограђена је има 5. година, а унутрашњи распоред и рад свршен је тек прошле године те је кућа нова и сасвим лијепо наређена.

Ко би желно коју од речених кућа купити пека се пријави овој управи, инканд ће се држати у потписатој управи 5 и 12 марта кога ће се дана дати оном ко највишу цијену даде.

Цетиње, 29. Јануара 1889.

Број 46.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

О Г Л А С И .

! ЧУДО ИНДУСТРИЈЕ !

Часовници (сахатови) у шпаг.

Скоро бесплатно.

Само 5 франака 70 сантима

комад

Како је велика фабрика за ценне часовнике, коју ја представљам, престала радити, наређено ми је да остатак од само још 620 часовника по сваку цијену продам. За то од данас продајем добре и лијепе часовнике, као од злата, скоро бесплатно, вељу само за по 5 франака и 70 сантима по комаду. Уз сваки часовник добије наручилац лијеп ланац (кадену) на поклон. Кад се пошљу паре шаље робу

Sign. Gunsberger, Uhren Commision.

Wien, II. Theresiengasse 1.

(5—5)

(ЦЕМС МАЈЛС)

JAMES MILES & SON,

61, Farringdon road, 61,

London, E. C.

Непосредан увоз умјетничке робе, слика, главовира, часовника (сахатова) сваке врсте, ковина од сребра, злата и туча, драгога камена, порцулана, судова (керамике), цугаца, рукавица, четака, и т. д. и т. д.

Услуге се нуде поузданим кућама.

18—30

ОПШТА АГЕНЦИЈА

C. M. MÜLLER;

Hatton Chambers, Hatton Garden,

London, E. C.

Прима се представништва знатних и поузданих трг. кућа у свакој врсти трговине. Попиљања, купована и продаје по наредби. Знатна стоваришта претворена су у инглеску вадругу.

СВЕЗЕ ПРВЕ ВРСТЕ.

18—30

Код потписанаго могу се купити италијански лозови црвенога крста, а такође и руски лозови банкарског дома Генриха Блока из Петрограда.

Цетиње. Карло Ђиљен.